

OP HET WAD

informatie: Griend

Het vogeleiland Griend ligt binnen de gemeentegrenzen van Terschelling, ongeveer halverwege tussen het eiland en Harlingen. Ooit was het veel groter, bewoond, en beroemd om zijn kaas. Nu is het bekend om het rijke vogelleven. Daarnaast is het één van de belangrijkste hoogwatervluchtplaatsen in het waddengebied. Om deze reden valt het eiland onder de Natuurbeschermingswet. Zonder beschermende maatregelen van de mens zou het eiland waarschijnlijk al lang in de golven verdwenen zijn.

Ligging

Langs de noordrand van de Waddenzee ligt van west naar oost een rij eilanden. Ze bestaan uit schoor- of strandwallen die zich duizenden jaren geleden gevormd hebben op de langzaam oplopende kust. Deze Waddeneilanden liggen ook aan de Noordzee, en werden vroeger daarom ook wel Noordzee-eilanden genoemd. In de Waddenzee zelf ligt nu nog maar één eilandje. Het is het eiland Griend, nog geen 500 meter in doorsnee. Je kunt zeggen dat dit het enige echte Waddeneiland is dat nu nog bestaat!

Ontstaan

In het begin van de Middeleeuwen lagen er ten zuiden van Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog uitgebreide kweldervlaktes. Griend was toen het hoogste deel van zo'n uitgestrekt kweldergebied. Tijdens de Sint Luciavloed op 14 december 1287 spoelde die kwelder, en daarmee het dorpje Griend, vrijwel compleet weg. Griend werd een 'hallig', een eilandje opgebouwd uit kwelderresten. In het Duitse Waddengebied komen dit soort hallige nog voor. Door afkalving had het eiland een klifkust, met scherpe randen langs de hogere delen van de kwelder. De afkalving ging door en Griend verdween beetje bij beetje in zee. Eind 14e eeuw was het oppervlak van Griend 165 hectare, in de 19e eeuw 25 hectare. Onder invloed van water en wind verplaatste het sikkelvormige eilandje Griend zich in oostelijke richting. Volgens berekeningen lag het eiland in de 13e eeuw meerdere kilometers westelijker!

In 1913 had de Texelse familie Lap rechten op Griend. Ze mochten er maaien en eieren rapen. De Texelse natuurbeschermer Drijver stelde in dat jaar voor Griend aan te kopen en er een natuurgebied van te maken. Dat lukte en in 1917 werd het een vogelreservaat, beheerd door Natuurmonumenten.

Ontwikkeling na 1932; bedreigingen

Begin dertiger jaren van de vorige eeuw werd de Afsluitdijk gebouwd. Daardoor veranderden de zeestromen in de Waddenzee. Tegelijkertijd stierf het zeegras massaal af door een ziekte. Tot die tijd lagen er rondom Griend dikke pakketten zeegras. En dat was een redelijke bescherming tegen aanvallen van de zee bij storm. Zodoende werd het eiland steeds meer bedreigd.

Verscheidene keren dreigde het eilandje in tweeën te breken.

De beheerders deden steeds pogingen om de schade te beperken, met weinig succes. In 1988 is er daarom een lange zanddijk aangelegd aan de noord- en westkant. Volgens computerberekeningen moest Griend weer zeker 80 jaar meekunnen. Tot nu toe gaat het goed met Griend. Toch is het afwachten of Rijkswaterstaat het met de computerberekening bij het rechte eind heeft gehad.

De waarde van Griend

Waarom al die moeite voor zo'n klein eilandje van nog geen 25 hectare? Het zijn de vogels die het eilandje tot zo iets bijzonders maken, dat er miljoenen euro's in gestoken zijn om het te behouden. Het is één van de belangrijkste broedgebieden van de grote stern, en een belangrijk broedgebied voor noordse sterns en visdiefjes. Daarnaast is de ongeveer 8000 hectare grote Grienderwaard een belangrijk voedselgebied voor talloze wadvogels op trektocht. Deze wadplaat kunnen ze alleen gebruiken omdat Griend als hoogwatervluchtplaats tussen de wadden ligt.

Vegetatie

Het vogeleiland Griend 'wandelt' van west naar oost. Er groeien op de kwelder alleen pioniersplanten. Door overstromingen komen er maar weinig soorten planten voor. Op de zanddijk komen enkele andere soorten planten voor, maar het eiland als geheel heeft geen rijke plantengroei.

Vogeleiland

Altijd zijn er vogels op Griend. Meestal zijn dat er veel (met laagwater) tot heel veel (met hoogwater). Dat is al eeuwen zo geweest. De Terschellingens en Texelaars gingen graag eieren rapen in de vogelkolonies op Griend. Toen het een reservaat werd kwam daar een einde aan. Het hele jaar door is Griend een hoogwatervluchtplaats voor talloze wadvogels. Je kunt er meemaken dat er tienduizenden strandlopertjes vlak boven je hoofd vliegen. Dat maakt een enorm lawaai.

Koloniebroeders

Op Griend broeden verschillende soorten sterns en één soort meeuw: de kokmeeuw. Grote sterns, noordse sterns en visdiefjes broeden er massaal. Soms broeden er ook dwergsterns, in kleine aantallen. De noordse stern bereikt in Nederland zo ongeveer de zuidgrens van haar broedgebied. Het is een vrij zeldzame broedvogel in onze contreien. Op Griend zit ongeveer één derde van de Nederlandse noordse sterns. Deze broeden op kaal zand. In een goed jaar broeden er ook meer dan 1000 paren visdiefjes en duizenden grote sterns. Deze vogels zitten bij de strandwal op vrij dichte begroeiing. Daartussendoor broeden ook nog duizenden paren kokmeeuwen.

Overall waar planten groeien zijn ze te vinden.

Broeden op Griend heeft voordelen. Er zijn geen roofdieren zoals vossen. Bovendien broeden er ook geen rovende vogels zoals de zilvermeeuw. Griend ligt bovendien gunstig ten opzichte van de rijke visgronden, waar de sterns kun kostje en dat van hun jongen bij elkaar kunnen jagen.

Toegankelijkheid

Griend is niet toegankelijk. Sterker nog, het is verboden terrein. De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten heeft het in erfpacht en heeft het eilandje bestemd voor de vogels. Af en toe organiseert Natuurmonumenten een dag om zwerfvuil, zoals netten, plastic, gloeilampen, vaten en flessen, te verzamelen om het eiland weer schoon te maken.

Gedurende het hele zomerhalfjaar zijn er twee vogelwachters op het eilandje aanwezig. Die moeten ook nieuwsgierigen op een afstand houden. Verder bivakkeren regelmatig wadonderzoekers van het NIOZ en IMARES op het eiland. Vogelwachters en onderzoekers slapen in een vogelwachtershuisje op palen.